EDIȚIE ÎN LIMBA ROMÂNĂ

من فقه آية الدَّين

Min fiqh āyat al-dayn

Învățăminte din versetul datoriilor

ʿAbd al-Muḥsin
al-ʿAbbād

INSTITUTUL TAWHID
tawhid.ro

ʿAbd al-Muḥsin ibn Ḥamad al-ʿAbbād al-Badr

Învățăminte din versetul datoriilor

من فقه آية الدَّين

Min fiqh āyat al-dayn

Traducere: Institutul Tawhid

Institutul Tawhid
România · 2026

Titlul original: من فقه آية الدَّين
Ediția I
Institutul Tawhid · ediția în limba română
Traducerea în limba română: Institutul Tawhid. Distribuție gratuită.
Ediția-sursă: Textul arab integral publicat de autor pe al-abbaad.com, în colecția Kutub wa-rasā'il, vol. 10, pp. 265–286; încheiat la 29/6/1429 H.
Institutul Tawhid · https://www.tawhid.ro

Cuprins

Versetul datoriilor și versetul următor 1
Explicarea versetelor 4
Înțelepciuni și rânduieli desprinse din versetul datoriilor și din cel care îl urmează 27
Indice 31

Introducere

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

În numele lui Allah, Cel Milostiv, Cel Îndurător.

Laudă lui Allah, Care a pogorât Cartea ca lămurire pentru orice lucru, drept călăuzire, îndurare și veste bună pentru musulmani. Mărturisesc că nu există nicio divinitate demnă de adorare în afară de Allah, Unicul, fără asociat, Dumnezeul celor dintâi și al celor de pe urmă, Cel prin Care dăinuie cerurile și pământurile. Mărturisesc că Muḥammad este robul și Trimisul Său, trimis ca îndurare pentru toate lumile. O, Allah, trimite rugăciuni, pace și binecuvântare asupra lui, asupra familiei sale, a companionilor săi și a celor care îi urmează calea și călăuzirea până în Ziua Judecății.

Cea mai mare binefacere cu care Allah i-a binecuvântat pe locuitorii pământului în vremurile din urmă este trimiterea nobilului Său Mesager, Muḥammad — asupra lui cele mai alese rugăciuni și cea mai deplină pace — pentru a-i scoate din întuneric la lumină și a-i călăuzi pe calea cea dreaptă. L-a trimis cu o Lege desăvârșită: cine se ține de ea dobândește fericirea acestei lumi și a Vieții de Apoi, iar cine se întoarce de la ea pierde atât această lume, cât și Viața de Apoi. Allah spune despre ea:

﴿ثُمَّ جَعَلْنَٰكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِّنَ ٱلْأَمْرِ فَٱتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَآءَ ٱلَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾

Apoi te-am așezat pe o cale limpede a Poruncii; urmeaz-o și nu urma poftele celor care nu știu!

Coran, 45:18

El ﷺ a transmis în întregime și în chip desăvârșit ceea ce Allah i-a revelat. Nu a lăsat niciun lucru care apropie de Allah fără să îndrume comunitatea către el și să o îndemne la el; și nu a lăsat niciun lucru care îndepărtează de El fără să i-l arate și să o avertizeze împotriva lui.

Legea Islamului cuprinde tot ceea ce îi este necesar acestei comunități în treburile religiei și ale vieții sale lumești: în credință, în actele de adorare și în relațiile dintre oameni. Un exemplu care arată aceasta este un verset din Cartea lui Allah, versetul datoriilor, care cuprinde numeroase rânduieli privitoare la relațiile dintre oameni. Acesta este cel mai lung verset din Nobilul Coran. Am socotit potrivit să alcătuiesc această scurtă lucrare pentru a lămuri o parte dintre înțelepciunile și rânduielile pe care le cuprinde. Îi cer lui Allah, Atotputernicul și Mărețul, să ne dăruiască nouă și tuturor musulmanilor înțelegerea religiei și statornicia în adevăr. El este Cel Care aude și răspunde.

Versetul datoriilor și versetul următor

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِذَا تَدَايَنتُم بِدَيۡنٍ إِلَىٰٓ أَجَلٖ مُّسَمّٗى
فَٱكۡتُبُوهُۚ وَلۡيَكۡتُب بَّيۡنَكُمۡ كَاتِۢبُۢ بِٱلۡعَدۡلِۚ وَلَا يَأۡبَ كَاتِۢبٌ
أَن يَكۡتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ ٱللَّهُۚ فَلۡيَكۡتُبۡ وَلۡيُمۡلِلِ ٱلَّذِي عَلَيۡهِ ٱلۡحَقُّ
وَلۡيَتَّقِ ٱللَّهَ رَبَّهُۥ وَلَا يَبۡخَسۡ مِنۡهُ شَيۡـٔٗاۚ فَإِن كَانَ ٱلَّذِي عَلَيۡهِ
ٱلۡحَقُّ سَفِيهًا أَوۡ ضَعِيفًا أَوۡ لَا يَسۡتَطِيعُ أَن يُمِلَّ هُوَ فَلۡيُمۡلِلۡ
وَلِيُّهُۥ بِٱلۡعَدۡلِۚ وَٱسۡتَشۡهِدُواْ شَهِيدَيۡنِ مِن رِّجَالِكُمۡۖ فَإِن لَّمۡ
يَكُونَا رَجُلَيۡنِ فَرَجُلٞ وَٱمۡرَأَتَانِ مِمَّن تَرۡضَوۡنَ مِنَ ٱلشُّهَدَآءِ أَن
تَضِلَّ إِحۡدَىٰهُمَا فَتُذَكِّرَ إِحۡدَىٰهُمَا ٱلۡأُخۡرَىٰۚ وَلَا يَأۡبَ ٱلشُّهَدَآءُ
إِذَا مَا دُعُواْۚ وَلَا تَسۡـَٔمُوٓاْ أَن تَكۡتُبُوهُ صَغِيرًا أَوۡ كَبِيرًا إِلَىٰٓ

أَجَلِهِۦ ۚ ذَٰلِكُمْ أَقْسَطُ عِندَ ٱللَّهِ وَأَقْوَمُ لِلشَّهَٰدَةِ وَأَدْنَىٰٓ أَلَّا
تَرْتَابُوٓا۟ ۖ إِلَّآ أَن تَكُونَ تِجَٰرَةً حَاضِرَةً تُدِيرُونَهَا بَيْنَكُمْ فَلَيْسَ
عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَلَّا تَكْتُبُوهَا ۗ وَأَشْهِدُوٓا۟ إِذَا تَبَايَعْتُمْ ۚ وَلَا يُضَآرَّ
كَاتِبٌ وَلَا شَهِيدٌ ۚ وَإِن تَفْعَلُوا۟ فَإِنَّهُۥ فُسُوقٌۢ بِكُمْ ۗ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ
وَيُعَلِّمُكُمُ ٱللَّهُ ۗ وَٱللَّهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٨٢﴾

O, voi cei care credeți! Când contractați o datorie până la un termen stabilit, scrieți-o. Un scrib să scrie între voi cu dreptate. Scribul să nu refuze să scrie așa cum l-a învățat Allah. Așadar, să scrie, iar cel asupra căruia se află obligația să dicteze, să se teamă de Allah, Domnul său, și să nu micșoreze nimic din ea. Dacă cel asupra căruia se află obligația este nechibzuit, slab ori nu poate dicta el însuși, atunci reprezentantul său să dicteze cu dreptate. Luați drept martori doi bărbați dintre voi. Dacă nu sunt doi bărbați, atunci un bărbat și două femei dintre martorii pe care îi acceptați, pentru ca, dacă una dintre ele greșește, cealaltă să-i aducă aminte. Martorii să nu refuze atunci când sunt chemați. Nu vă săturați să o scrieți, mică sau mare, până la termenul ei. Aceasta este mai drept înaintea lui Allah, mai temeinic pentru mărturie și mai aproape de a nu avea îndoieli, în afară de cazul în care este o tranzacție încheiată pe loc între voi: atunci nu este păcat să nu o scrieți. Luați martori atunci când încheiați o vânzare. Să nu fie adus prejudiciu de către scrib sau martor și nici lor. Dacă o faceți, aceasta este o abatere din partea voastră. Temeți-vă de Allah. Allah vă învață. Allah știe orice lucru.

Coran, 2:282

﴿وَإِن كُنتُمْ عَلَىٰ سَفَرٍ وَلَمْ تَجِدُوا۟ كَاتِبًا فَرِهَٰنٌ مَّقْبُوضَةٌ ۖ
فَإِنْ أَمِنَ بَعْضُكُم بَعْضًا فَلْيُؤَدِّ ٱلَّذِى ٱؤْتُمِنَ أَمَـٰنَتَهُۥ وَلْيَتَّقِ ٱللَّهَ
رَبَّهُۥ ۗ وَلَا تَكْتُمُوا۟ ٱلشَّهَـٰدَةَ ۚ وَمَن يَكْتُمْهَا فَإِنَّهُۥٓ ءَاثِمٌ قَلْبُهُۥ ۗ
وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ﴾

Dacă sunteți în călătorie și nu găsiți un scrib, atunci un gaj luat în posesie. Dacă unul dintre voi se încrede în celălalt, atunci cel căruia i s-a acordat încrederea să-și îndeplinească obligația încredințată și să se teamă de Allah, Domnul său. Nu ascundeți mărturia! Cine o ascunde are o inimă păcătoasă. Allah știe ceea ce faceți.

Coran, 2:283

Explicarea versetelor

1. Adresarea către credincioși. Allah începe acest verset adresându-Se celor care cred și numindu-i după credința lor. Credința îl îndeamnă pe credincios să împlinească ceea ce i se poruncește și să se ferească de ceea ce i se interzice. În explicarea cuvintelor lui Allah, Atotputernicul și Mărețul,

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَقُولُواْ رَٰعِنَا﴾

O, voi cei care credeți, nu spuneți «Rāʿinā»
Coran, 2:104

și în explicarea cuvintelor Sale

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَوۡفُواْ بِٱلۡعُقُودِ﴾

O, voi cei care credeți, împliniți învoielile!
Coran, 5:1

Ibn Kathīr — Allah să aibă milă de el — a menționat o relatare de la ʿAbd Allāh ibn Masʿūd — Allah să fie mulțumit de el —: «Când Îl auzi pe Allah spunând:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾

O, voi cei care credeți!
Coran, 2:104

pleacă-ți urechea către aceasta, căci este fie un bine pe care îl poruncește, fie un rău pe care îl interzice.» Versetele pe care Allah le începe cu

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾

O, voi cei care credeți!
Coran, 2:104

sunt aproape nouăzeci. Primul este

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَقُولُواْ رَٰعِنَا﴾

O, voi cei care credeți, nu spuneți «Rāʿinā»,
Coran, 2:104

din sura al-Baqarah, iar ultimul este cuvântul Său din sura al-Taḥrīm:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ تُوبُوٓاْ إِلَى ٱللَّهِ تَوۡبَةٗ نَّصُوحًا﴾

O, voi cei care credeți, căiți-vă înaintea lui Allah cu o căință sinceră!
Coran, 66:8

până la sfârșitul versetului. Șeicul Abū Bakr al-Jazāʾirī a explicat aceste versete într-o carte pe care a numit-o *«Nidāʾāt al-Raḥmān li-ahl al-īmān»* — Chemările Celui Milostiv către oamenii credinței.

2. Vânzarea cu termen de plată sau de livrare. Îndatorarea menționată în verset înseamnă vânzarea până la un termen, fie că se amână predarea mărfii, fie plata prețului. Dacă marfa, adică bunul vândut, este predată imediat, aceasta se numește în vremea noastră vânzare în rate. Dacă prețul este plătit imediat, iar bunul vândut este predat mai târziu, aceasta este vânzarea salam. Formularea generală a versetului privitoare la vânzarea până la un termen cuprinde atât vânzarea la prețul momentului, cât și vânzarea cu un preț mai mare din cauza amânării. Cât despre hadithul «Trimisul lui Allah ﷺ a interzis două vânzări într-o singură vânzare», relatat de al-Nasāʾī (4632), cu un lanț de transmitere autentic, el se referă la acceptarea vânzării fără

precizarea uneia dintre variante, atunci când vânzătorul spune: «Ți-l vând cu o mie, cu plata imediată, sau cu două mii, cu plata amânată.» Dacă însă cumpărătorul spune: «Accept cu plata amânată», vânzarea este valabilă; aceasta este indicată de formularea generală a îndatorării din verset. În «Nayl al-awṭār» (5/130), al-Shawkānī a atribuit majorității învățaților opinia că aceasta este permisă și a amintit că a alcătuit despre ea o lucrare intitulată «Shifāʾ al-ghulal fī ḥukm ziyādat al-thaman li-mujarrad al-ajal» — Lămurirea rânduielii măririi prețului numai pentru amânarea plății.

3. Precizarea termenului. Faptul că versetul leagă îndatorarea de un termen stabilit arată că termenul trebuie precizat, fiindcă astfel sunt înlăturate neînțelegerile și disputele viitoare. Aceasta privește situația în care vânzătorul urmărește prin vânzare câștigul lumesc. Dacă însă urmărește să-i ușureze cumpărătorului situația și să-i facă un bine, spunându-i: «Adu prețul când Allah îți va înlesni aceasta», nu este nicio problemă, deoarece el a urmărit câștigul Vieții de Apoi.

4. Consemnarea datoriei. Porunca adresată celor două părți de a scrie, în cuvintele Celui Preaînalt

﴿فَٱكْتُبُوهُ﴾

Scrieți-o!
Coran, 2:282

este o poruncă de a întări datoria prin consemnarea ei, pentru ca în viitor să nu apară neînțelegeri și dispute. Porunca de a îndeplini efectiv scrierea se află în cuvintele Sale:

﴿وَلْيَكْتُب بَّيْنَكُمْ كَاتِبٌۢ بِٱلْعَدْلِ ۚ وَلَا يَأْبَ كَاتِبٌ أَن
يَكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ ٱللَّهُ ۚ فَلْيَكْتُبْ﴾

Un scrib să scrie între voi cu dreptate. Scribul să nu refuze să scrie așa cum l-a învățat Allah. Așadar, să scrie.
Coran, 2:282

5. Dreptatea și claritatea scribului. Versetul îi poruncește celui pe care Allah l-a învățat să scrie să consemneze ceea ce au convenit cele două părți. Scrierea lui trebuie să fie dreaptă, fără nedreptățirea uneia dintre părți ori părtinirea celeilalte, și limpede, fără neclarități sau ambiguități din care să se nască neînțelegeri în viitor. Versetul îi amintește scribului binefacerea lui Allah de a-l fi învățat să scrie, pentru ca el să le fie de folos și altora prin ceea ce Allah l-a învățat.

6. Natura poruncii de a scrie. Potrivit majorității învățaților, porunca

﴿فَٱكْتُبُوهُ﴾

Scrieți-o!
Coran, 2:282

exprimă recomandarea și îndrumarea, datorită cuvintelor lui Allah, Atotputernicul și Mărețul:

﴿فَإِنْ أَمِنَ بَعْضُكُم بَعْضًا فَلْيُؤَدِّ ٱلَّذِى ٱؤْتُمِنَ أَمَـٰنَتَهُۥ﴾

Dacă unul dintre voi se încrede în celălalt, atunci cel căruia i s-a acordat încrederea să-și îndeplinească obligația încredințată.
Coran, 2:283

Ibn Kathīr — Allah să aibă milă de el — a spus în explicarea acestui verset: *«Ibn Abī Ḥātim a relatat, cu un lanț bun de transmitere, de la Abū Saʿīd al-Khudrī — Allah să fie mulțumit de el — că a spus: Acest verset a abrogat ceea ce l-a precedat. Al-Shaʿbī a spus: Dacă unul dintre voi se încrede în celălalt, nu este nicio problemă să nu scrieți și să nu luați martori.»* Unii învățați, între care Ibn Jarīr — Allah să aibă milă de el —, au susținut că scrierea este obligatorie, datorită caracterului necondiționat al poruncii

﴿فَٱكْتُبُوهُ﴾

Scrieți-o!
Coran, 2:282

7. Dictarea de către datornic. În cuvintele Sale

﴿وَلْيُمْلِلِ ٱلَّذِى عَلَيْهِ ٱلْحَقُّ﴾

Să dicteze cel asupra căruia se află obligația,
Coran, 2:282

termenul *«imlāl»* înseamnă dictare. Versetul arată că datornicul este cel care dictează obligația pe care o recunoaște ca fiind asupra sa și că trebuie să se teamă de Allah, recunoscând-o în întregime, fără a micșora ceva din ea.

8. Dictarea de către reprezentant. Versetul arată că, dacă cel asupra căruia se află obligația este nechibzuit și i s-a restrâns dreptul de a-și administra averea din cauza risipei și a irosirii

banilor, ori este slab din cauza vârstei mici sau a unei deficiențe a facultăților sale mintale, ori nu poate dicta din cauza unei dificultăți de exprimare sau a unei înțelegeri slabe, atunci reprezentantul său este cel care dictează scribului. Acesta trebuie să dicteze cu dreptate, fără a aduce vreun prejudiciu creditorului sau datornicului.

În *«Sunan»*, după hadithul (3927), imamul al-Nasāʾī a redat nouă modele de formulare a unor contracte pe teme diferite, care arată precizia cu care înaintașii scriau contractele. Îl redau aici pe primul, modelul privitor la cultivarea pământului în schimbul unei părți din recoltă.

Abū ʿAbd al-Raḥmān a spus: Un înscris pentru cultivarea pământului, semințele și cheltuielile fiind în sarcina proprietarului, iar cultivatorului revenindu-i un sfert din ceea ce Allah, Atotputernicul și Mărețul, face să rodească. *«Acesta este un înscris pe care cutare, fiul lui cutare, fiul lui cutare, l-a scris, fiind sănătos și având capacitatea de a încheia acte, pentru cutare, fiul lui cutare: Tu mi-ai dat spre cultivare întregul tău pământ aflat în locul cutare, din orașul cutare. Este pământul cunoscut sub numele cutare și este cuprins între patru hotare care îl înconjoară în întregime: unul dintre aceste hotare se învecinează în întregime cu cutare, iar al doilea, al treilea și al patrulea sunt cutare. Mi-ai dat întregul tău pământ delimitat în acest înscris prin hotarele care îl înconjoară, cu toate drepturile sale, cu dreptul său la apă, cu râurile și canalele sale, ca pământ neplantat și necultivat, fără pomi și fără semănături, pentru un an întreg, începând cu prima zi a lunii cutare din anul cutare și încheindu-se cu ultima zi a lunii cutare din anul cutare. În acest an stabilit, de la începutul până la sfârșitul său, voi cultiva pe întregul pământ delimitat în acest înscris și al cărui loc este descris în el orice voi dori și voi socoti potrivit să cultiv: grâu, orz, susan, orez, bumbac, plante furajere verzi, bob, năut, fasole, linte, castraveți, pepeni, morcovi, napi, ridichi, ceapă, usturoi, verdețuri, plante aromatice și orice alte culturi de iarnă și de vară. Semințele și materialul de însămânțare sunt ale tale și toate sunt în sarcina ta, nu a mea. Eu mă voi ocupa de acestea prin munca mâinilor mele și cu ajutorul celor pe care îi voi dori dintre ajutoarele*

și lucrătorii mei, cu vitele și uneltele mele. Îmi revin cultivarea și îngrijirea lor, munca necesară creșterii și bunei lor stări, aratul pământului, plivirea buruienilor, udarea culturilor care trebuie udate, îngrășarea celor care au nevoie de aceasta, săparea canalelor și râurilor, culegerea celor care se culeg, recoltarea și strângerea celor care se recoltează, treieratul celor care se treieră și vânturarea lor. Cheltuielile pentru toate acestea sunt în sarcina ta, nu a mea, iar eu și ajutoarele mele, nu tu, îndeplinim toată munca. Din tot ceea ce Allah, Atotputernicul și Mărețul, va face să rodească în întreaga perioadă descrisă în acest înscris, de la începutul până la sfârșitul ei, ție îți revin trei sferturi, pentru pământul, apa, semințele și cheltuielile tale, iar mie îmi revine sfertul rămas din toate acestea, pentru cultivarea, munca și îngrijirea lor de către mine și ajutoarele mele. Mi-ai predat întregul tău pământ delimitat în acest înscris, cu toate drepturile și anexele sale, iar eu am primit toate acestea de la tine în ziua cutare a lunii cutare din anul cutare. Toate acestea se află, așadar, în mâinile mele pentru tine. Eu nu dețin drept de proprietate asupra niciunei părți din ele și nu am nicio pretenție ori cerere în legătură cu ele, în afara acestei cultivări descrise în acest înscris, pe durata anului numit în el. Când anul se încheie, toate îți sunt restituite ție și revin în mâinile tale. După încheierea lui, ai dreptul să mă scoți de pe pământ și să îl iei din mâinile mele și din mâinile oricărei persoane care a ajuns să îl stăpânească prin mine.» Cutare și cutare au recunoscut aceasta, iar înscrisul a fost întocmit în două exemplare.

9. Solicitarea martorilor. În cuvintele Celui Preaînalt

﴿وَٱسْتَشْهِدُواْ شَهِيدَيْنِ مِن رِّجَالِكُمْ﴾

Luați drept martori doi bărbați dintre voi,
Coran, 2:282

celor două părți li se poruncește să ceară ca doi bărbați musulmani să fie martori la contractul datoriei. Porunca din verset exprimă recomandarea și îndrumarea, asemenea poruncii de a scrie, explicate mai înainte. Cuvintele lui Abū Saʿīd al-Khudrī

— Allah să fie mulțumit de el — și ale lui al-Shaʿbī, citate mai sus din Ibn Kathīr, cuprind atât luarea martorilor, cât și scrierea. Faptul că luarea martorilor nu este obligatorie este indicat de hadithul în care Khuzaymah ibn Thābit — Allah să fie mulțumit de el — a mărturisit împotriva beduinului care negase că îi vânduse calul Trimisului lui Allah ﷺ. L-au relatat Abū Dāwūd (3607) și al-Nasāʾī (4647), iar lanțul său de transmitere este autentic. Al-Nasāʾī l-a inclus în capitolul *«Îngăduința de a nu lua martori la vânzare»*.

10. Martorii acceptați. Cuvintele Celui Preaînalt:

﴿فَإِن لَّمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ فَرَجُلٌ وَٱمْرَأَتَانِ مِمَّن تَرْضَوْنَ مِنَ ٱلشُّهَدَآءِ أَن تَضِلَّ إِحْدَىٰهُمَا فَتُذَكِّرَ إِحْدَىٰهُمَا ٱلْأُخْرَىٰ﴾

Dacă nu sunt doi bărbați, atunci un bărbat și două femei dintre martorii pe care îi acceptați, pentru ca, dacă una dintre ele greșește, cealaltă să-i aducă aminte.

Coran, 2:282

Acestea arată că, dacă nu se iau ca martori doi bărbați musulmani, atunci se iau, alături de un bărbat, două femei, pentru ca una să-i aducă aminte celeilalte dacă aceasta uită. Mai arată că martorii trebuie să fie drepți și acceptați ca atare. Asemenea sunt cuvintele lui Allah, Atotputernicul și Mărețul:

﴿وَأَشْهِدُوا۟ ذَوَىْ عَدْلٍ مِّنكُمْ﴾

Luați drept martori doi oameni drepți dintre voi.

Coran, 65:2

Acestea precizează ceea ce a fost menționat fără această condiție în alte locuri din Coran, precum cuvintele Sale

﴿وَأَشْهِدُوٓاْ إِذَا تَبَايَعْتُمْ﴾

Luați martori atunci când încheiați o vânzare.
Coran, 2:282

Astfel, formularea necondiționată este înțeleasă în lumina celei condiționate, prin luarea în considerare a dreptății martorilor.

11. Includerea femeilor în formele de plural. În cuvintele Celui Preaînalt

﴿مِمَّن تَرْضَوْنَ مِنَ ٱلشُّهَدَآءِ﴾

Dintre martorii pe care îi acceptați,
Coran, 2:282

femeile sunt incluse în pluralul neregulat. Asemenea sunt cuvintele Sale de la sfârșitul surei al-Nisāʾ:

﴿وَإِن كَانُوٓاْ إِخْوَةً رِّجَالًا وَنِسَآءً﴾

Dacă sunt frați și surori, bărbați și femei,
Coran, 4:176

până la sfârșitul versetului. A fost folosit pluralul neregulat *«ikhwah»*, apoi a fost lămurit prin

﴿رِّجَالًا وَنِسَآءً﴾

Bărbați și femei.
Coran, 4:176

Includerea femeilor în pluralul masculin regulat este indicată de cuvintele Sale

﴿غَيْرِ ٱلْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا ٱلضَّآلِّينَ﴾

Nu al celor asupra cărora este mânia și nici al celor rătăciți,
Coran, 1:7

de cuvintele Sale

﴿وَكَانَتْ مِنَ ٱلْقَـٰنِتِينَ﴾

Și ea a fost dintre cei ascultători
Coran, 66:12

și de cuvintele Sale

﴿وَٱسْتَغْفِرِى لِذَنۢبِكِ ۖ إِنَّكِ كُنتِ مِنَ ٱلْخَاطِـِٔينَ﴾

Cere iertare pentru păcatul tău, căci tu ai fost dintre cei care au greșit!
Coran, 12:29

12. Mărturia femeii în chestiunile de avere. În verset, mărturia femeii a fost stabilită la jumătate din mărturia bărbatului. Aceasta privește averea și ceea ce urmărește dobândirea averii și este din cauza lipsei din discernământul ei. Profetul ﷺ a explicat aceasta în hadithul lui ʿAbd Allāh ibn ʿUmar — Allah să fie mulțumit de amândoi — din «Ṣaḥīḥ Muslim» (80), unde spune: «Cât despre lipsa din discernământ, mărturia a două femei este egală cu mărturia unui bărbat.»

Acesta este unul dintre cele cinci cazuri în care femeii îi revine jumătate față de bărbat: mărturia, moștenirea, prețul sângelui, eliberarea sclavilor și ʿaqīqah. A se vedea *«Tuḥfat al-mawdūd bi-aḥkām al-mawlūd»*, de Ibn al-Qayyim — Allah să aibă milă de el —, p. 68.

13. Răspunsul la chemarea de a fi martor. Cuvintele Celui Preaînalt

﴿وَلَا يَأْبَ ٱلشُّهَدَآءُ إِذَا مَا دُعُواْ﴾

Martorii să nu refuze atunci când sunt chemați
Coran, 2:282

înseamnă că martorii nu trebuie să refuze să primească însărcinarea de a fi martori atunci când sunt chemați. Particula *«mā»* de după *«idhā»* întărește exprimarea. Exemple asemănătoare din Coran sunt cuvintele Celui Preaînalt

﴿وَإِذَا مَآ أُنزِلَتْ سُورَةٌ فَمِنْهُم مَّن يَقُولُ أَيُّكُمْ زَادَتْهُ هَٰذِهِۦٓ إِيمَٰنًا﴾

Când este pogorâtă o sură, unii dintre ei spun: «Căruia dintre voi i-a sporit aceasta credința?»,
Coran, 9:124

până la sfârșitul versetului; cuvintele Sale

﴿وَإِذَا مَآ أُنزِلَتْ سُورَةٌ نَّظَرَ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ﴾

Când este pogorâtă o sură, se uită unii la alții,
Coran, 9:127

până la sfârșitul versetului; și cuvintele Sale

﴿حَتَّىٰٓ إِذَا مَا جَآءُوهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَأَبْصَٰرُهُمْ وَجُلُودُهُم بِمَا كَانُواْ يَعْمَلُونَ﴾

Când ajung la el, auzul lor, ochii lor și pieile lor vor mărturisi împotriva lor despre ceea ce făceau.
Coran, 41:20

Unii învățați au înțeles că versetul cuprinde atât primirea însărcinării de a fi martor, cât și depunerea mărturiei: martorii nu trebuie să refuze să fie martori atunci când cele două părți încheie înțelegerea și nici să refuze depunerea mărturiei atunci când li se cere.

14. Consemnarea datoriei mici și a celei mari. Cuvintele Celui Preaînalt

﴿وَلَا تَسْـَٔمُوٓاْ أَن تَكْتُبُوهُ صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا إِلَىٰٓ أَجَلِهِۦ﴾

Nu vă săturați să o scrieți, mică sau mare, până la termenul ei

Coran, 2:282

le îndeamnă pe părțile unei datorii cu termen să o scrie, fie că este mică, fie că este mare, fiindcă aceasta înlătură mai bine disputele viitoare.

În această parte a versetului, lucrul mic este amintit înaintea celui mare. Această ordine este urmată în Coran: lucrul mic este pus înaintea celui mare, iar cel mai mic înaintea celui mai mare. Allah, Atotputernicul și Mărețul, spune în sura Saba':

﴿لَا يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَلَا فِى ٱلْأَرْضِ وَلَآ أَصْغَرُ مِن ذَٰلِكَ وَلَآ أَكْبَرُ إِلَّا فِى كِتَٰبٍ مُّبِينٍ﴾

Nu-I scapă nici greutatea unui fir de colb, în ceruri ori pe pământ, nici ceva mai mic decât aceasta și nici ceva mai mare, fără să fie într-o Carte limpede.

Coran, 34:3

Asemenea se află și în sura Yūnus. El spune în sura al-Kahf:

﴿وَوُضِعَ ٱلْكِتَٰبُ فَتَرَى ٱلْمُجْرِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا فِيهِ وَيَقُولُونَ يَٰوَيْلَتَنَا مَالِ هَٰذَا ٱلْكِتَٰبِ لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّآ أَحْصَىٰهَا﴾

Cartea va fi așezată și îi vei vedea pe nelegiuiți înspăimântați de ceea ce se află în ea. Vor spune: «Vai nouă! Ce este cu această Carte, care nu lasă nimic mic sau mare fără să-l fi numărat?»,

Coran, 18:49

până la sfârșitul versetului; în sura al-Tawbah:

﴿وَلَا يُنفِقُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً﴾

Nu cheltuiesc nicio cheltuială mică sau mare,

Coran, 9:121

până la sfârșitul versetului; și în sura al-Qamar:

﴿وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُّسْتَطَرٌ﴾

Orice lucru mic sau mare este consemnat.

Coran, 54:53

Aceasta este o trecere treptată de la ceea ce este mai mic la ceea ce este mai mare.

15. Înțelepciunea consemnării și a mărturiei. Cuvintele Celui Preaînalt

﴿ذَٰلِكُمْ أَقْسَطُ عِندَ ٱللَّهِ وَأَقْوَمُ لِلشَّهَٰدَةِ وَأَدْنَىٰٓ أَلَّا تَرْتَابُوٓا۟﴾

Aceasta este mai drept înaintea lui Allah, mai temeinic pentru mărturie și mai aproape de a nu avea îndoieli

Coran, 2:282

înseamnă că scrierea datoriei cu termen stabilit și luarea martorilor, care v-au fost poruncite, sunt mai drepte înaintea lui Allah, întăresc mărturia și îndepărtează îndoiala și neînțelegerea. Ibn Kathīr — Allah să aibă milă de el — a spus: «Scrierea dreptului cu termen, pe care v-am poruncit-o, este mai echitabilă înaintea lui Allah, adică mai dreaptă. *«Mai temeinic pentru mărturie»* înseamnă că întărește mărturia martorului: după ce și-a așternut scrisul, atunci când îl vede își amintește mărturia, căci, dacă nu ar fi scris, ar putea să uite, așa cum se întâmplă adesea.

﴿وَأَدْنَىٰٓ أَلَّا تَرْتَابُوٓا۟﴾

Și mai aproape de a nu avea îndoieli:

Coran, 2:282

este mai aproape de lipsa îndoielii; mai mult, în caz de dispută, vă întoarceți la înscrisul pe care l-ați întocmit și acesta hotărăște între voi fără îndoială.»

16. Vânzarea încheiată pe loc. Cuvintele Celui Preaînalt

﴿إِلَّآ أَن تَكُونَ تِجَٰرَةً حَاضِرَةً تُدِيرُونَهَا بَيْنَكُمْ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَلَّا تَكْتُبُوهَا ۗ وَأَشْهِدُوٓا۟ إِذَا تَبَايَعْتُمْ﴾

În afară de cazul în care este o tranzacție încheiată pe loc între voi: atunci nu este păcat să nu o scrieți. Luați martori atunci când încheiați o vânzare

Coran, 2:282

înseamnă că, dacă vânzarea nu este cu termen, ci se încheie pe loc, vânzătorul primind prețul și cumpărătorul primind marfa, nu este nevoie de scriere. Este însă recomandată luarea martorilor, fără a fi obligatorie, după cum s-a arătat mai înainte prin faptul că Profetul ﷺ nu a luat martori când a cumpărat calul de la beduin.

17. Interzicerea prejudicierii. În cuvintele Celui Preaînalt

﴿وَلَا يُضَآرَّ كَاتِبٌ وَلَا شَهِيدٌ﴾

Să nu fie adus prejudiciu de către scrib sau martor și nici lor,
Coran, 2:282

scribul și martorul pot fi înțeleși fie ca subiecți ai verbului, fie ca subiecți ai unei construcții pasive. Aceasta devine limpede prin desfacerea consoanelor *«rā'»* contopite: în forma activă se spune *«wa-lā yuḍārir»*, cu prima consoană *«rā'»* vocalizată cu kasrah. Sensul este că scribul și martorul nu trebuie să le aducă prejudicii celor două părți ori uneia dintre ele: scribul scrie cu dreptate, iar martorul este drept atât când primește însărcinarea, cât și când depune mărturia. În forma pasivă se spune *«wa-lā yuḍārar»*, cu prima consoană *«rā'»* vocalizată cu fatḥah. Sensul este că cele două părți ori alte persoane nu trebuie să le aducă prejudicii și suferințe scribului și martorului.

18. Prejudicierea este o abatere. Cuvintele Celui Preaînalt

﴿وَإِن تَفْعَلُوا۟ فَإِنَّهُۥ فُسُوقٌۢ بِكُمْ﴾

Dacă o faceți, aceasta este o abatere din partea voastră
Coran, 2:282

înseamnă că, dacă interdicția ca scribul și martorul să le aducă prejudicii celor două părți ori ca acestea și alte persoane să le aducă prejudicii scribului și martorului nu este respectată, ci este încălcată prin săvârșirea păcatului, aceasta constituie o abatere a celui care o face. *«Fisq»* înseamnă ieșirea din ascultare.

19. Teama de Allah. Cuvintele Celui Preaînalt

﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾

Temeți-vă de Allah!
Coran, 2:282

încheie versetul cu porunca de a se teme de Allah, Atotputernicul și Mărețul. În sensul limbii, *«taqwā»* înseamnă ca omul să așeze între sine și orice lucru de care se teme o protecție care îl apără, așa cum se protejează de lucrurile vătămătoare de pe pământ încălțându-se și de frig îmbrăcând haine groase și altele asemenea. În general, sensurile lingvistice sunt mai largi decât sensurile religioase. Astfel, teama de Allah, Atotputernicul și Mărețul, înseamnă ca omul să așeze între sine și mânia lui Allah o protecție care să-l apere, împlinind poruncile și ferindu-se de interdicții. Sensul lingvistic este general, iar sensul religios este particular, reprezentând o parte a sensului lingvistic. Mai multe versete coranice arată urmările mărețe ale temerii de Allah, Atotputernicul și Mărețul, precum cuvintele Sale

﴿وَمَن يَتَّقِ ٱللَّهَ يَجۡعَل لَّهُۥ مَخۡرَجٗا وَيَرۡزُقۡهُ مِنۡ حَيۡثُ لَا يَحۡتَسِبُ﴾

Celui care se teme de Allah, El îi va da o ieșire și îl va înzestra de unde nici nu se așteaptă,
Coran, 65:2-3

cuvintele Sale

﴿وَمَن يَتَّقِ ٱللَّهَ يَجۡعَل لَّهُۥ مِنۡ أَمۡرِهِۦ يُسۡرٗا﴾

Celui care se teme de Allah, El îi înlesnește treaba,
Coran, 65:4

cuvintele Sale

﴿وَمَن يَتَّقِ ٱللَّهَ يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّـَٔاتِهِۦ وَيُعْظِمْ لَهُۥٓ أَجْرًا﴾

Celui care se teme de Allah, El îi șterge faptele rele și îi mărește răsplata,

Coran, 65:5

cuvintele Sale

﴿إِن تَتَّقُواْ ٱللَّهَ يَجْعَل لَّكُمْ فُرْقَانًا وَيُكَفِّرْ عَنكُمْ سَيِّـَٔاتِكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ۗ وَٱللَّهُ ذُو ٱلْفَضْلِ ٱلْعَظِيمِ﴾

Dacă vă temeți de Allah, El vă va da putința de a deosebi, vă va șterge faptele rele și vă va ierta. Allah este Stăpânul harului nemărginit,

Coran, 8:29

și alte versete.

20. Învățătura dăruită de Allah. Cuvintele Celui Preaînalt

﴿وَيُعَلِّمُكُمُ ٱللَّهُ﴾

Allah vă învață

Coran, 2:282

arată că rânduielile cuprinse în acest verset nobil fac parte din știința pe care Allah le-a dăruit-o robilor Săi și prin care se îndreaptă religia și viața lor lumească. Dacă urmează aceste rânduieli, starea lor prezentă și sfârșitul lor se îndreaptă. Asemenea cuvintelor lui Allah, Atotputernicul și Mărețul, de la încheierea acestui verset,

﴿وَيُعَلِّمُكُمُ ٱللَّهُ ۗ وَٱللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾

Allah vă învață. Allah știe orice lucru,
Coran, 2:282

sunt cuvintele Sale de la sfârșitul versetului despre moștenirea celui fără ascendenți și descendenți direcți, ultimul verset al surei al-Nisāʾ:

﴿يُبَيِّنُ ٱللَّهُ لَكُمْ أَن تَضِلُّوا۟ ۗ وَٱللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾

Allah vă lămurește, pentru ca voi să nu rătăciți. Allah știe orice lucru.
Coran, 4:176

21. Cuprinderea științei lui Allah. Cuvintele Celui Preaînalt

﴿وَٱللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾

Allah știe orice lucru
Coran, 2:282

arată vastitatea științei Sale și faptul că El cuprinde orice lucru cu știința Sa. Nimic din ceruri și de pe pământ nu-I este ascuns. El știe ce a fost, ce va fi și cum ar fi fost ceea ce nu a fost, dacă ar fi fost. Caracterul general și cuprinzător al acestei propoziții, cu care se încheie versetul, nu admite restrângere: ea rămâne în deplina sa generalitate. Asemenea sunt cuvintele lui Allah, Atotputernicul și Mărețul,

﴿ٱللَّهُ خَٰلِقُ كُلِّ شَيْءٍ﴾

Allah este Creatorul oricărui lucru
Coran, 39:62

și cuvintele Sale

﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾

El are putere asupra oricărui lucru.
Coran, 5:120

În generalitatea acestora intră orice lucru creat, fiindcă tot ceea ce a fost și tot ceea ce există este creat prin puterea lui Allah, fără să iasă ceva de sub ea. În Coran, cele două formulări generale sunt alăturate, precum în cuvintele Celui Preaînalt

﴿وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ ۖ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾

El a creat orice lucru și El știe orice lucru
Coran, 6:101

și în cuvintele Sale

﴿لِتَعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ ٱللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا﴾

Ca să știți că Allah are putere asupra oricărui lucru și că Allah cuprinde orice lucru cu știința Sa.
Coran, 65:12

22. Gajul. Cuvintele Celui Preaînalt

﴿وَإِن كُنتُمْ عَلَىٰ سَفَرٍ وَلَمْ تَجِدُوا۟ كَاتِبًا فَرِهَٰنٌ مَّقْبُوضَةٌ﴾

Dacă sunteți în călătorie și nu găsiți un scrib, atunci un gaj luat în posesie:
Coran, 2:283

«rihān» este pluralul lui *«rahn»*, adică întărirea datoriei printr-un bun. Sensul este că creditorul este liniștit prin garantarea datoriei sale cu un bun al datornicului, din care își poate recupera dreptul dacă datoria nu-i este achitată la scadență. Acest verset dovedește permisiunea gajului în călătorie; Sunnah confirmă și gajul în locul de reședință. În *«Ṣaḥīḥ al-Bukhārī»* (2509) și Muslim (4114), de la ʿĀʾishah — Allah să fie mulțumit de ea —: *«Profetul ﷺ a cumpărat de la un evreu hrană cu plata amânată și i-a lăsat zălog cămașa sa de zale.»*

23. Încrederea și îndeplinirea obligației. Cuvintele Celui Preaînalt

﴿فَإِنْ أَمِنَ بَعْضُكُم بَعْضًا فَلْيُؤَدِّ ٱلَّذِى ٱؤْتُمِنَ أَمَـٰنَتَهُۥ وَلْيَتَّقِ ٱللَّهَ رَبَّهُۥ﴾

Dacă unul dintre voi se încrede în celălalt, atunci cel căruia i s-a acordat încrederea să-și îndeplinească obligația încredințată și să se teamă de Allah, Domnul său.

Coran, 2:283

Au fost amintite mai înainte cuvintele lui Abū Saʿīd al-Khudrī — Allah să fie mulțumit de el — potrivit cărora acestea abrogă ceea ce le precede, precum și cuvintele lui al-Shaʿbī: *«Dacă unul dintre voi se încrede în celălalt, nu este nicio problemă să nu scrieți și să nu luați martori.»* Sensul este că, dacă creditorul nu-și consemnează dreptul, nu ia martori pentru el și nici un gaj, cel căruia i s-a acordat încrederea, adică datornicul, trebuie să-și îndeplinească obligația încredințată și să se teamă de Allah, Domnul său. Să nu nege în întregime sau în parte dreptul creditorului, ci să-l achite integral, fără nicio lipsă.

24. Cele trei porunci de a se teme de Allah. În cele două versete, porunca de a se teme de Allah apare în trei locuri: în cuvintele lui Allah, Atotputernicul și Mărețul,

﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ۖ وَيُعَلِّمُكُمُ ٱللَّهُ﴾

Temeți-vă de Allah. Allah vă învață,
Coran, 2:282

prin care credincioșilor li se poruncește să se teamă de Allah în relațiile lor, împlinind ceea ce li s-a poruncit și lăsând ceea ce li s-a interzis; și în cuvintele Sale

﴿وَلْيَتَّقِ ٱللَّهَ رَبَّهُۥ﴾

Să se teamă de Allah, Domnul său.
Coran, 2:283

Celui asupra căruia se află obligația i se poruncește, atunci când i-o dictează scribului, să o recunoască în întregime, fără a micșora ceva din ea. Celui căruia i s-a acordat încrederea i se poruncește să îndeplinească obligația încredințată, fără a o nega și fără a o micșora. În două locuri sunt alăturate numele Allah și al-Rabb, care arată dumnezeirea și stăpânirea Sa, pentru ca cel care are asupra sa dreptul altuia să se ferească să fie neascultător față de Domnul și Dumnezeul său, micșorând dreptul și trădând ceea ce i-a fost încredințat.

25. Ascunderea mărturiei. Cuvintele Celui Preaînalt

﴿وَلَا تَكْتُمُواْ ٱلشَّهَـٰدَةَ﴾

Nu ascundeți mărturia!
Coran, 2:283

le interzic martorilor să ascundă mărturia pe care au primit însărcinarea să o depună: ei trebuie să o depună atunci când li se cere. Ascunzând-o, săvârșesc păcatul ascunderii, încalcă drepturile și aduc prejudiciul interzis în cuvintele Celui Preaînalt

﴿وَلَا يُضَآرَّ كَاتِبٌ وَلَا شَهِيدٌ﴾

Scribul și martorul să nu aducă prejudiciu,
Coran, 2:282

dacă verbul este înțeles în forma activă, așa cum s-a explicat mai înainte.

26. Păcatul inimii. În cuvintele Celui Preaînalt

﴿وَمَن يَكْتُمْهَا فَإِنَّهُۥٓ ءَاثِمٌ قَلْبُهُۥ﴾

Cine o ascunde are o inimă păcătoasă,
Coran, 2:283

păcatul este atribuit inimii, fiindcă ea este locul ascunderii. Asemenea este atribuirea evlaviei inimilor, în cuvintele Sale, Atotputernicul și Mărețul,

﴿وَمَن يُعَظِّمْ شَعَـٰٓئِرَ ٱللَّهِ فَإِنَّهَا مِن تَقْوَى ٱلْقُلُوبِ﴾

Cine preamărește semnele sacre ale lui Allah, aceasta este din evlavia inimilor,
Coran, 22:32

precum și în cuvintele Profetului ﷺ: *«Evlavia este aici»*, arătând spre piept de trei ori. L-a relatat Muslim (6541), dintr-un hadith lung al lui Abū Hurayrah — Allah să fie mulțumit de el. Prin îndreptarea sau stricarea inimilor, trupurile se îndreaptă ori se strică, după cum Trimisul lui Allah ﷺ a spus în hadithul lui al-Nuʿmān ibn Bashīr — Allah să fie mulțumit de amândoi —: *«În trup este o bucată de carne: dacă ea este bună, întregul trup este bun, iar dacă ea este stricată, întregul trup este stricat. Aceasta este inima.»* L-au relatat al-Bukhārī (52) și Muslim (4094).

El ﷺ a mai spus: *«Allah nu privește la înfățișarea și averile voastre, ci privește la inimile și faptele voastre.»* L-a relatat Muslim (6543). Al-Ḥasan al-Baṣrī a spus: *«Credința nu stă în împodobire și*

nici în dorințe, ci în ceea ce se așază în inimi și este adeverit de fapte.» (*«Iqtiḍā' al-'ilm al-'amal»*, de al-Khaṭīb al-Baghdādī, pp. 42–43.)

27. Cele două încheieri. Primul verset se încheie cu

﴿وَٱللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾

Allah știe orice lucru,
Coran, 2:282

formulare care rămâne în deplina sa generalitate și nu admite restrângere, după cum s-a arătat. Al doilea verset se încheie cu

﴿وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ﴾

Allah știe ceea ce faceți,
Coran, 2:283

formulare generală care privește faptele credincioșilor cărora li se adresează.

Înțelepciuni și rânduieli desprinse din versetul datoriilor și din cel care îl urmează

1. Allah îi cinstește pe credincioși, chemându-i prin însușirea credinței.

2. Credința îl îndeamnă pe cel care o are să urmeze rânduielile religioase.

3. Este permisă îndatorarea: unul dintre cele două obiecte ale schimbului, marfa și prețul, este predat imediat, iar celălalt este amânat.

4. Este permisă vânzarea salam: plata imediată a prețului și amânarea predării bunului vândut.

5. Este permisă vânzarea mărfii până la un termen.

6. Prețul vânzării cu plata amânată poate fi mai mare decât prețul plății imediate, datorită formulării generale a versetului.

7. Termenul trebuie să fie cunoscut, nu necunoscut, fie că este stabilit printr-o dată precisă, precum ziua cutare a lunii cutare, fie printr-o descriere, precum vremea secerișului sau a culesului curmalelor.

8. Este recomandată scrierea în cazul îndatorării.

9. Celui pe care Allah l-a învățat să scrie i se poruncește să scrie între cele două părți.

10. Scribul trebuie să scrie cu dreptate între cele două părți, fără a nedreptăți pe vreuna.

11. Scribului i se amintește binefacerea lui Allah, Care l-a învățat să scrie: să nu refuze să scrie atunci când este nevoie de el.

12. Cel asupra căruia se află datoria este cel care dictează la scriere și recunoaște obligația ce-i revine, pentru ca scribul să o consemneze.

13. Datornicului i se interzice să micșoreze, la dictare, ceva din dreptul pe care îl are de achitat.

14. Datornicului i se amintește să se teamă de Allah, Domnul său, când declară obligația ce-i revine.

15. Dacă datornicul este nechibzuit, slab ori nu este în stare să dicteze, reprezentantul său dictează în locul lui.

16. Reprezentantul trebuie să dicteze cu dreptate, fără a-l nedreptăți nici pe creditor, nici pe datornicul care nu poate dicta.

17. Celor două părți li se poruncește să ia doi martori pentru datorie.

18. Cei doi martori ai datoriei trebuie să fie bărbați musulmani.

19. Dacă nu sunt luați ca martori doi bărbați, sunt luați un bărbat și două femei.

20. În chestiunile de avere, mărturia femeii este jumătate din mărturia bărbatului, din cauza lipsei din discernământul ei, după cum este menționat în hadith.

21. Înțelepciunea luării a două femei în locul unui bărbat este ca una să-i aducă aminte celeilalte.

22. Femeile sunt incluse în pluralul neregulat din cuvintele Celui Preaînalt

﴿مِمَّن تَرۡضَوۡنَ مِنَ ٱلشُّهَدَآءِ﴾

Dintre martorii pe care îi acceptați.
Coran, 2:282

23. Martorii trebuie să fie drepți și acceptați ca atare.

24. Martorilor li se interzice să refuze primirea însărcinării de a fi martori când sunt chemați, și cu atât mai mult atunci când sunt chemați să depună mărturia.

25. Se îndeamnă la scrierea datoriei, fie că este mică, fie că este mare.

26. Este arătată înțelepciunea scrierii datoriei mici sau mari și a luării martorilor: aceasta este mai drept înaintea lui Allah, mai temeinic pentru mărturie și mai departe de îndoială.

27. Dacă vânzarea se încheie pe loc, fără termen, nu este nicio problemă să nu fie scrisă.

28. Este recomandată luarea martorilor la vânzare, chiar dacă aceasta se încheie pe loc și nu cu termen.

29. Vânzătorului, cumpărătorului, scribului și celor doi martori li se interzice să-și aducă prejudicii unii altora.

30. Prejudicierea interzisă este o abatere a celui care o săvârșește.

31. Se poruncește teama de Allah, prin împlinirea poruncilor Sale și ferirea de interdicțiile Sale.

32. Rânduielile pe care Allah le-a lămurit în acest verset și în altele fac parte din învățătura dăruită de Allah credincioșilor.

33. Este arătată cuprinderea științei lui Allah, Atotputernicul și Mărețul: El știe orice lucru și nimic nu iese din știința Sa, fiindcă El, Preaslăvitul și Preaînaltul, cuprinde orice lucru cu știința Sa.

34. Gajul este permis în călătorie, iar în locul de reședință este confirmat de Sunnah.

35. Gajul trebuie luat în posesie.

36. Dacă creditorul se încrede în datornic, nu sunt necesare scrierea, luarea martorilor și gajul.

37. Datornicul căruia i s-a acordat încrederea trebuie să îndeplinească integral obligația încredințată, fără nicio lipsă.

38. Celui căruia i s-a acordat încrederea i se amintește să se teamă de Allah și să se înfricoșeze de El, îndeplinind dreptul pe care îl are de achitat.

39. Martorului i se interzice să ascundă mărturia când i se cere să o depună.

40. Este arătată amenințarea privitoare la ascunderea mărturiei.

41. Păcatul este atribuit inimii fiindcă ascunderea face parte din faptele inimii.

42. Este arătată însemnătatea inimii: prin îndreptarea ei se îndreaptă trupul și prin stricarea ei se strică trupul.

43. Celor cărora li se adresează li se amintește că Allah vede și cunoaște faptele lor și îi va răsplăti pentru ele: bine pentru bine și rău pentru rău.

44. Unul dintre numele lui Allah este al-ʿAlīm — Atoatețiutorul.

Aceasta este ceea ce am dorit să aștern în scris despre versetul datoriilor. Am încheiat în ziua de joi, 29/6/1429 H. Laudă lui Allah, Domnul tuturor lumilor! Allah să trimită rugăciuni, pace și binecuvântare asupra robului și Trimisului Său, Profetul nostru Muḥammad, asupra familiei sale, a companionilor săi și a celor care îi urmează cu bună împlinire până în Ziua Judecății.

Indice

credință 3
datorie 28
gaj 23
martor 14, 15
mărturie 17, 29

Cules cu Libertinus Serif și Amiri. Institutul Tawhid.

Min fiqh āyat al-dayn

Învățăminte din versetul datoriilor

Datoriile, consemnarea înțelegerilor, mărturia și protejarea drepturilor: 27 de explicații și 44 de învățăminte din versetul datoriilor și din cel care îl urmează.

Autor: ʿAbd al-Muḥsin ibn Ḥamad al-ʿAbbād al-Badr

Traducere în limba română

Institutul Tawhid

INSTITUTUL TAWHID

tawhid.ro